

NGHIỆP

Đức Đạt Lai Lạt Ma thứ 14 thuyết pháp tại Đại học Brown

Hạnh phúc hay đau khổ đều bắt nguồn từ những hành động trong quá khứ của ta. Vì vậy, ta có thể giải thích nghiệp một cách dễ dàng trong một câu ngắn gọn: nếu ta làm việc thiện hảo thì mọi việc sẽ tốt đẹp, nếu ta làm việc xấu thì mọi việc sẽ bất hảo.

Nghiệp có nghĩa là hành động. Về phương cách hành động thì hành động có thể thuộc về thân, ngữ hay ý. Về mặt hậu quả thì hành động có thể có đạo đức, thất đức hoặc trung hòa. Về mặt thời gian, có hai loại hành động – hành động còn trong ý định, khi ta nghĩ đến điều sắp làm, và hành động đã xảy ra, tức là biểu hiện của tâm lực qua hành động cụ thể hay lời nói.

Thí dụ, tôi đang nói chuyện với một chủ ý và vì vậy tôi đang tạo ra hành động thuộc về lời nói, hay gọi là khẩu nghiệp. Với sự khoa tay, tôi cũng đang tạo ra những thân nghiệp. Những hành động này tốt hay xấu, phần lớn là do chủ ý của tôi. Nếu tôi nói với chủ ý tốt, với sự chân thành, tôn trọng và thương mến mọi người, thì hành động của tôi tốt và có đạo đức. Nếu tôi hành động với chủ ý từ sự kiêu mạn, oán ghét, chỉ trích và vân vân, thì thân và khẩu nghiệp của tôi thiếu đạo đức.

Vì vậy, nghiệp được tạo ra trong mọi lúc. Khi một người nói với chủ ý tốt thì người ấy sẽ tạo ra một bầu không khí thân thiện ngay lập tức; đồng thời, hành động này tạo ra một ấn tượng trong tâm người đó, mang đến sự sung sướng trong tương lai. Với một chủ ý xấu, một bầu không khí bất hòa sẽ xảy ra ngay lập tức và sự đau khổ sẽ đến với người nói điều này trong tương lai.

Đức Phật dạy rằng ta là chủ nhân của chính mình; tất cả mọi việc đều tùy thuộc vào chính mình. Điều này có nghĩa rằng hạnh phúc hay đau khổ bắt nguồn từ những hành động đạo đức hay thất đức, chúng không đến từ bên ngoài mà đến từ nội tâm của ta. Lý thuyết này rất hữu ích trong đời sống hằng ngày, bởi vì khi ta tin tưởng vào sự tương quan giữa hành động và kết quả, thì dù có một người cảnh sát ở bên ngoài hay không, ta cũng sẽ luôn luôn tự cảnh giác và kiểm điểm chính mình. Thí dụ, nếu có một món tiền hay một viên ngọc quý ở đây và không có ai ở chung quanh, ta có thể chiếm nó một cách dễ dàng; tuy nhiên, nếu ta tin vào nghiệp quả, thì chính ta có trách nhiệm về tương lai của mình, nên ta sẽ không lấy món tiền hay viên ngọc quý ấy.

Trong xã hội tân tiến, dù cho có những hệ thống an ninh tinh vi đầy đủ kỹ thuật tân tiến, người ta vẫn thành công trong việc khủng bố. Cho dù một bên có

nhiều kỹ thuật tinh vi để theo dõi phía bên kia, thì phía bên kia lại càng trở nên tinh vi hơn để tạo khó khăn cho đối thủ. Sự chế ngự thật sự duy nhất phải đến từ nội tâm – đó là sự quan tâm và tinh thần trách nhiệm cho chính tương lai của mình và lòng vị tha, quan tâm đến sự an vui của tha nhân.

Về phương diện thực hành thì phương pháp chế ngự sự phạm pháp hữu hiệu nhất là sự tự chủ. Với sự thay đổi nội tâm, tội ác có thể được chấm dứt và xã hội sẽ có hòa bình. Tự kiểm điểm là điều tối quan trọng, vì vậy, tinh thần trách nhiệm đối với bản thân trong Phật pháp rất hữu ích, vì nó bao gồm sự tự vấn và tự chủ, cho lợi ích của chính mình và tha nhân.

Về phương diện hậu quả của nghiệp thì ta có thể giải thích bằng nhiều dạng khác nhau. Dạng thứ nhất được gọi là “quả của sự kết trái”. Thí dụ, nếu một người tái sinh thành một con thú vì một hành động thất đức, thì sự tái sinh này là hậu quả của sự kết trái của nghiệp từ một kiếp sống khác. Một loại hậu quả khác được gọi là “kinh nghiệm tương đương với nhân”; thí dụ như ta bị tái sinh vào một cõi giới xấu vì đã giết người, sau đó lại tái sinh làm người, nhưng bị giảm thọ – như vậy, hậu quả (giảm thọ) tương xứng với nhân đã tạo là giết người. Một dạng hậu quả khác nữa được gọi là “hành động tương đương với nhân”; thí dụ như người này sẽ có khuynh hướng tạo thêm hành vi bất hảo sau này, chẳng hạn như tiếp tục giết người.

Những thí dụ tương tự cũng có thể được áp dụng cho những hành vi đạo đức. Cũng như thế, có những hành động mà kết quả của nó được cộng hưởng - nhiều chúng sinh đã tạo nghiệp giống nhau thì sẽ cùng hưởng những hậu quả tương tự, thí dụ như họ sẽ hưởng cảnh sống trong cùng một môi trường nào đó.

Điểm quan trọng là sự trình bày của Phật pháp về nghiệp có thể cống hiến sự hữu ích cho xã hội loài người. Tôi hy vọng rằng cho dù chúng ta có tín ngưỡng hay không, chúng ta cũng sẽ học hỏi lẫn nhau để thu thập những tư tưởng và phương pháp hữu ích, hầu mang lại sự tiến triển tốt đẹp cho nhân loại.

Ghi chú : Trên đây là bài dịch từ trang 26-28 trong quyển 'Kindness, Clarity, and Insight' của Đức Đạt Lai Lạt Ma thứ 14 Tenzin Gyatso, với sự đồng ý của Snow Lion Publications, www.snowlionpub.com. Jeffrey Hopkins dịch từ Tạng ngữ sang Anh ngữ và cùng hiệu đính với Elizabeth Napper. Nhà xuất bản Motilal Banarsidass Publishers Private Limited ấn hành tại Delhi năm 1997, và Snow Lion Publications ấn hành tại New York năm 1996, ấn bản thứ 12.

Xin hồi hướng công đức đến sự toàn giác của tất cả chúng sinh. Mọi sai sót là lỗi của người dịch. Quan Âm Thiền Phật Học Viện, Lozang Ngodrub, Lozang Pema dịch và

hiệu đính tại Brisbane, Queensland. Tài liệu phân phát nhân dịp Geshe Ngawang Gedun thuyết pháp về đề tài trên tại Chùa Linh Sơn, 89 Rowe Terrace, Darra Queensland, vào ngày 5 tháng 5 năm 2007.